

NATIONALE ARBEIDSRAAD

**CENTRALE RAAD VOOR HET
BEDRIJFSLEVEN**

ADVIES Nr. 1.806

CRB 2012-0780 DEF
CCR 10

Gemeenschappelijke Raadszitting van 17 juli 2012

Zesde tweejaarlijks verslag ter bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid
en sociale uitsluiting

2.553-1

ADVIES

Onderwerp: Zesde tweejaarlijks verslag ter bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Mevrouw M. De Block, staatssecretaris voor Asiel en Migratie, Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding, heeft bij brief van 26 maart 2012 het advies van de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven ingewonnen over het zesde tweejaarlijkse verslag "Strijd tegen armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie." Dat verslag werd door het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting opgesteld ter uitvoering van artikel 2 van het samenwerkingsakkoord dat de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten op 5 mei 1998 hebben gesloten over de bestendinging van het armoedebeleid.

Het advies van de Raden wordt ingewonnen krachtens artikel 4, § 2 van het samenwerkingsakkoord, dat bepaalt dat de federale overheid het verslag bezorgt aan de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, die op hun beurt een advies uitbrengen, namelijk over de gebieden die tot hun taken behoren.

De bespreking van de adviesaanvraag werd toevertrouwd aan de gemengde commissie "Armoedebestrijding".

Op verslag van die commissie hebben de Raden op 17 juli 2012 het volgende advies uitgebracht.

x x x

**ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD EN DE
CENTRALE RAAD VOOR HET BEDRIJFSLEVEN**

I. CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

De federale staat, de gemeenschappen en de gewesten hebben op 5 mei 1998 een samenwerkingsakkoord over de bestendinging van het armoedebeleid gesloten. Dat samenwerkingsakkoord kwam tot stand vanuit de vaststelling dat de bevordering van sociale integratie en armoedebestrijding maatregelen vergt op tal van beleidsdomeinen die zowel tot de bevoegdheid van de federale als van de gemeenschaps- en gewestregeringen behoren.

Ter uitvoering van dat samenwerkingsakkoord werd in juli 1999 het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting opgericht. Het Steunpunt is een overlegplatform dat is samengesteld uit een grote verscheidenheid van actoren, met name mensen in armoede en hun organisaties, hulpverleners, wetenschappers, vormingswerkers, beleidsmedewerkers alsook uit de sociale partners. Het Steunpunt dient tweejaarlijks een verslag te maken over armoede, bestaansonzekerheid, sociale uitsluiting en ongelijke toegang tot rechten (artikel 2 van het Samenwerkingsakkoord). Het tweejaarlijkse verslag is hoofdzakelijk als hulpmiddel voor beleidsbeslissingen bedoeld.

Artikel 4, § 2 van het Samenwerkingsakkoord bepaalt dat de federale regering dit verslag bezorgt aan de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, die op hun beurt een advies uitbrengen, namelijk over de gebieden die tot hun taken behoren.

Tussen 2001 en 2010 heeft het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting vijf tweejaarlijkse verslagen opgesteld. Voor de verslagen die betrekking hadden op gebieden die onder hun bevoegdheden vallen, hebben de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven telkens een gezamenlijk advies uitgebracht (op 27 november 2001, 7 juli 2004, 18 juli 2006 en 21 december 2010).

Mevrouw M. De Block, staatssecretaris voor Asiel en Migratie, Maatschappelijke Integratie en Armoedebestrijding, heeft bij brief van 26 maart 2012 het advies van de Raden ingewonnen over het zesde tweejaarlijkse verslag van het Steunpunt.

II. STANDPUNT VAN DE RADEN

A. Algemene beschouwingen

De Raden constateren dat ze geraadpleegd worden ingevolge artikel 4, § 2 van het samenwerkingsakkoord dat de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten op 5 mei 1998 hebben gesloten over de bestendinging van het armoedebeleid. Volgens die bepaling bezorgt de federale overheid het verslag aan de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, die op hun beurt een advies uitbrengen, namelijk over de gebieden die tot hun taken behoren.

Ze merken op dat het tweejaarlijkse verslag het resultaat is van een breed overleg tussen verschillende actoren die betrokken zijn bij de strijd tegen armoede en personen die in armoede leven. Ze onderschrijven ten volle die evaluatie van het gevoerde beleid en vestigen ook de aandacht op de specifieke rol van de sociale partners in de bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

De Raden wijzen erop dat het sociaal overleg vaak de efficiëntste manier is om te komen tot evenwichtige oplossingen die rekening houden met de verschillende noden en belangen van de betrokkenen in het veld; de sociale partners spelen daarbij, voor de materies waarvoor zij bevoegd zijn, een bevoorrechte rol in het overleg voor de bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Ze merken tot hun tevredenheid op dat ze door de verschillende ontmoetingen en werkgroepen waaraan ze deelnemen steeds meer worden betrokken zowel bij de vaststelling als bij de uitvoering en de follow-up van het beleid ter bestrijding van armoede.

De Raden wijzen er bovendien op dat de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting een zaak is die zich zowel op nationaal als op internationaal en Europees niveau afspeelt, en dat ze er op die verschillende niveaus bij betrokken zijn.

Op internationaal niveau is de Nationale Arbeidsraad nauw betrokken bij de werkzaamheden van de IAO; het laatst was dat in het kader van de 101e zitting van de Internationale Arbeidsconferentie (juni 2012), met betrekking tot de sociale basisbescherming voor sociale rechtvaardigheid en een eerlijke globalisering. Overigens heeft hij daarover op 28 november 2011 advies nr. 1.782 uitgebracht.

In het licht van de herziening van de Lissabonstrategie werden in het kader van de Europa-2020-strategie voor een intelligente, duurzame en inclusieve groei vijf nieuwe doelstellingen vastgesteld. Die doelstellingen, die tegen 2020 moeten worden bereikt, hebben betrekking op werkgelegenheid, innovatie, energie, onderwijs en actieve insluiting. Voor de actieve insluiting wordt tegen 2020 gemikt op een vermindering van het aantal personen met een armoederisico met ten minste 20 miljoen in Europa. Al die aspecten worden door de regeringen omgezet in nationale doelstellingen en komen ieder jaar aan bod in een nationaal hervormingsprogramma.

Om de sociale insluiting in de Europese Unie te bevorderen, blijven de lidstaten daarnaast werken binnen een gezamenlijk kader van beleidssamenwerking, de zogenaamde open coördinatiemethode. De gezamenlijke doelstellingen en indicatoren om de vooruitgang op dat gebied te meten, werden in 2011 evenwel aangepast aan de nieuwe doelstellingen van de Europa-2020-strategie. De nationale regeringen zetten die gezamenlijke doelstellingen om in nationale actieplannen die worden voorgesteld in de vorm van nationale sociale rapporten.

De Raden herinneren er bovendien aan dat de armoedeproblematiek verschillende aspecten vertoont; de sociale partners behandelen dat thema zowel in werkgelegenheidsdossiers, met name in hun bijdrage aan het nationaal hervormingsprogramma, als in sociale dossiers. Voor de behandeling van de armoedebestrijding in elk van die nationale rapporten werden een Belgisch platform tegen armoede en een werkgroep "Indicatoren" opgericht, waarin de sociale partners vertegenwoordigd zijn.

De Nationale Arbeidsraad is ten slotte een platform voor de opvolging van de Europese kaderovereenkomst betreffende inclusieve arbeidsmarkten door de sociale partners op verschillende beleidsniveaus. Die Europese kaderovereenkomst, die tegen 2013 ten uitvoer moet worden gelegd overeenkomstig de procedures en gebruiken eigen aan de sociale partners in de lidstaten, werd in België omgezet door de aanbeveling nr. 22 van de Nationale Arbeidsraad van 25 mei 2011. In die aanbeveling wordt de paritaire comités en de gewestelijke overlegorganen verzocht de in de kaderovereenkomst vastgestelde beginselen van arbeidsmarktinclusie te bevorderen en zich voor hun huidige en toekomstige acties op die maatregelen te inspireren.

Op grond van de uitvoering van die overeenkomst en van de aanbeveling nr. 22 werkt de Nationale Arbeidsraad aan een tussentijds verslag tegen juni 2012 en zal hij een eindverslag opstellen tegen juni 2013; die verslagen zullen gebruikt kunnen worden in het kader van de werkzaamheden van het Europees Comité voor de sociale dialoog over de omzetting van de kaderovereenkomst.

De Raden wijzen er ten slotte op dat de Nationale Arbeidsraad vier vertegenwoordigers heeft aangewezen om zitting te hebben in de Begeleidingscommissie die de werkzaamheden van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting volgt.

B. Specifieke beschouwingen

De Raden constateren dat het zesde tweejaarlijkse verslag zich concentreert op twee thema's, namelijk het recht op wonen en de toekomstperspectieven van jongeren. Ze merken op dat het verslag voor elk van de behandelde onderwerpen bestaat uit een analyse van de moeilijkheden en obstakels, en concrete denksporen voor een oplossing om die obstakels weg te werken.

1e thema – Recht op wonen

Het standpunt van de Raden over dit zesde verslag betreffende de armoedebestrijding steunt in het eerste deel voornamelijk op twee adviezen (CRB 2005-1391 DEF en CRB 2007-821 DEF). Sommige aanbevelingen die in die twee adviezen waren gedaan, werden inmiddels ten dele of volledig ten uitvoer gelegd door de federale of de gewestelijke instanties. Het zou dan ook gepast zijn dat de Raden die aanbevelingen actualiseren, met name in het licht van de institutionele veranderingen m.b.t. die materies.

Hoofdstuk I - Wonen in België

Dominante logica gericht op eigendomsverwerving (punt 1 van hoofdstuk 1)

In punt 1 van hoofdstuk 1 wordt vermeld dat de mensen die geen belasting betalen niet van het fiscaal voordeel voor eigendomsverwerving kunnen genieten.

In dit verband herinneren de Raden eraan dat de CRB in zijn advies dd. 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) aanbeveelde voor personen die weinig of geen belastingen betalen een belastingkrediet in te voeren op het gedeelte van de energiebesparende investering dat ze hebben gefinancierd.

Huurmarkt (punt 2 van hoofdstuk 1)

De Raden onderschrijven de in punt 2 van hoofdstuk 1 vermelde diagnose volgens welke de lage inkomensgroepen op de huurmarkt geconfronteerd worden met verschillende drempels.

Ze herinneren eraan dat de CRB in zijn advies dd. 21 december 2005 over energie-efficiëntie in de woningsector in België (doc. CRB 2005-1391 DEF) de aandacht vestigde op de financiële drempel door op te merken dat de armste gezinnen niet over de middelen beschikken om in de woning die ze betrekken energiebesparende investeringen uit te voeren.

Sociale verhuurkantoren (punt 2.1.3. van hoofdstuk 1)

De Raden stellen vast dat in punt 2.1.3. van hoofdstuk 1 sprake is van fiscale voordelen voor eigenaars die hun woning ter beschikking stellen of energiebesparende investeringen doen.

Aangaande dit punt doen ze opmerken dat de CRB er in zijn advies dd. 21 december 2005 over energie-efficiëntie in de woningsector in België (doc. CRB 2005-1391 DEF) op gewezen heeft dat noch de eigenaar, noch de huurder(s) van een verhuurde woning zich geroepen voelen om in die woning energiebesparende investeringen uit te voeren. De eigenaar van een verhuurde woning voelt zich niet geroepen om energiebesparende investeringen in die woning uit te voeren, aangezien de huurder zijn eigen energiefacturen betaalt en dus zelf voordeel zou halen uit de gerealiseerde energiebesparingen. Ook al hebben ze maar tijdelijk baat bij een min of meer omvangrijke verlaging van hun energiefactuur, dan nog worden de energiebesparende investeringen die de huurders hiertoe hebben uitgevoerd normaal de eigendom van hun verhuurder wanneer ze na het einde van de huurovereenkomst de woning in kwestie verlaten.

Slechte kwaliteit van woningen (punt 2.3. van hoofdstuk 1)

De Raden zijn het eens met wat in punt 2.3. van hoofdstuk 1 wordt gezegd, nl. dat de slechte kwaliteit van een groot aantal woningen zijn consequenties heeft naar het energie- en waterverbruik en dat de bewoners – met lage inkomens- van deze woningen paradoxaal genoeg juist het meest geconfronteerd worden met hoge energie- en waterfacturen omwille van de structurele gebreken van hun woning (geen of weinig isolatie, geen regenwaterinstallatie...).

In dit verband stippen de Raden aan dat de CRB er in zijn advies van 21 december 2005 over de energie-efficiëntie in de woningsector in België (doc. CRB 2005-1391 DEF) aan herinnerde dat de verbetering van de energie-efficiëntie in de huisvestingssector het terzelfdertijd mogelijk maakt de broeikasgasemissies terug te dringen, de energiefactuur van de gezinnen te verlichten, de energieafhankelijkheid te verminderen en de economische activiteit en de werkgelegenheid te verhogen.

Ze vestigen er eveneens de aandacht op dat de CRB in zijn advies van 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) onderstreepte dat het, gelet op het verband tussen de energiekwaliteit van woningen en het energieverbruik ervan, belangrijk is actie te ondernemen in de sociale woningen.

De Raden bevestigen de in punt 2.3. van hoofdstuk 1 vermelde diagnose volgens welke de slechte kwaliteit van een groot aantal woningen gecombineerd met de stijgende energie- en waterprijzen leidt tot betalingsproblemen, een beperking van de energievoorziening of zelfs afsluitingen.

Met betrekking tot dit punt herinneren de Raden eraan dat de CRB zich in zijn advies van 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) voorstander toonde van een regeling voor de afsluiting van gas en elektriciteit die meer eenvormig is dan de huidige regeling.

Ze vestigen er de aandacht op dat de CRB in datzelfde advies de wens uitdrukte dat - om het risico dat de stroom op een ongelegen ogenblik wordt afgesloten te verminderen - in geval van niet-betaling van de facturen en onverminderd het optreden van gerechtelijke instanties, in elk geval een sociale instantie (OCMW, LAC¹...) vóór elke afsluiting van de stroomvoorziening tussenkomt.

In punt 2.3. van hoofdstuk 1 wordt vermeld dat de federale overheid, sinds 2010, in het kader van de energiepolitiek, het initiatief nam om de fiscale voordelen bij energiebesparende maatregelen ook uit te breiden naar de bevolkingsgroep die geen of onvoldoende belastingen betaalt via een belastingskrediet.

¹ LAC is de afkorting van Lokale adviescommissie. Deze commissie wordt in elke gemeente samengesteld, op initiatief van de voorzitter van het OCMW.

In dit verband herinneren de Raden eraan dat de CRB in zijn advies dd. 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) aanbeveelde voor personen die weinig of geen belastingen betalen een belastingkrediet in te voeren op het gedeelte van de energiebesparende investering dat ze hebben gefinancierd.

In punt 2.3. van hoofdstuk 1 wordt eveneens gemeld dat de federale overheid, met betrekking tot de sociale tarieven voor gas en elektriciteit, een automatisering van de opening van het recht heeft ingevoerd.

Met betrekking tot dit punt stippen de Raden aan dat de CRB in zijn advies van 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) ingenomen was met de automatische toekenning van het sociaal elektriciteits- en gastarief die de programmawet van 27 april 2007 voorschrijft. Ze wijzen erop dat de CRB zich in datzelfde advies afvroeg of het niet mogelijk is de administratieve procedure voor de toekenning van het sociaal tarief verder te vereenvoudigen.

De Raden zijn het eens met wat in punt 2.3. van hoofdstuk 1 gezegd wordt, nl. dat de gewestelijke overheden sterk inzetten op de stimulering van energiebesparende maatregelen.

Wat dit punt betreft, vestigen de Raden er de aandacht op dat de CRB in zijn advies van 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) oordeelde dat de hoofddoelstelling van de REG-maatregelen en van de sociale steunmaatregelen erin moet bestaan de verbruikte volumens te verminderen (eerder dan de prijs per eenheid energie te verminderen) en dat hij er in datzelfde advies op aandrong: primo, rationeel energiegebruik te bevorderen in de sociale woningen en in elk goed dat te koop of te huur wordt aangeboden; secundo, de REG-actieplannen (bv. via premies, renteloze leningen of via het systeem van derde investeerder) meer af te stemmen op de lagere inkomensgroepen.

De Raden spreken er hun tevredenheid over uit dat men meer en meer de mogelijkheden tot ondersteuning van huurders op het vlak van energiebesparing verkent, maar betreuren dat deze politiek, volgens het Armoedeverslag 2010-2011, nog in haar kinderschoenen staat.

In dit verband wensen ze te herinneren aan de financiële ondersteuningsmaatregelen die de CRB in zijn advies dd. 21 december 2005 over de energie-efficiëntie in de woningsector in België (doc. CRB 2005-1391 DEF) en in zijn advies betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) aanbeveelde, namelijk :

- voor energiebesparende investeringen een kredietsysteem opzetten dat de gezinnen een interessante rentevoet aanbiedt, teneinde tot een betaalbare financiering te komen voor de gezinnen met een bescheiden inkomen;
- de ontwikkeling van het systeem van de derde investeerder bevorderen, o.m. door een systeem op te zetten voor de erkenning van de energiedienstenbedrijven, de financiering ervan te vergemakkelijken en de klant een rechtstreeks voordeel te bieden;
- een efficiënter en transparanter premiesysteem opzetten, dat stabiel is in de tijd en waarvoor voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om een voortijdige uitputting van de beschikbaar gestelde enveloppe te vermijden;
- prefinancieringsmaatregelen (bv. MEBAR) bevorderen;
- nadenken over de mogelijkheid en de gepastheid om, binnen het huidige budgettaire kader en met inachtneming van een algemeen plafond dat voor de investering niet mag worden overschreden, een spreiding van de belastingaftrek over verschillende opeenvolgende aanslagjaren in te voeren, die op jaarbasis wordt toegekend voor bepaalde energiebesparende investeringen, teneinde de impact van de fiscale stimulans in kwestie te verhogen;
- voor gezinnen die weinig of geen belastingen betalen een belastingkrediet invoeren op het gedeelte van de investering dat ze hebben gefinancierd.

Nog steeds in punt 2.3. van hoofdstuk 1 wordt gemeld dat de mogelijkheid tot prefinanciering - via de goedkope leningen van het Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost - is opgestart, evenals de begeleiding voor mensen in armoede.

Aangaande dit punt brengen de Raden in herinnering dat de CRB in zijn advies dd. 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEE-SE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) de aandacht vestigde op de problematiek van de voorfinanciering door erop te wijzen dat een groot deel van de minst gegoeden de werken ter bevordering van een rationeler energiegebruik die hun door energieconsulenten werden aanbevolen, niet laten uitvoeren omdat ze niet over de nodige financiële middelen beschikken om de werken in kwestie uit te voeren.

Schulden (punt 3.2. van hoofdstuk 1)

De Raden bevestigen de in punt 3.2. van hoofdstuk 1 vermelde diagnose volgens welke de betalingsproblemen die mensen ondervinden in verband met hun huisvestingskosten (huur, hypothecaire aflossing, verbruikskosten) soms leiden tot een ernstige schuldenproblematiek.

Ze herinneren eraan dat de CRB er – met het oog op het voorkomen van deze problematiek- in zijn advies dd. 21 december 2005 over de energie-efficiëntie in de woningsector in België (doc. CRB 2005-1391 DEF) voor gepleit heeft om:

- ervoor te zorgen dat de betrokken gezinnen, alvorens ze een nieuwe woning bouwen of een bestaande woning kopen, correct worden geïnformeerd over de maandelijkse woonlasten in de woning die verband houden met de terugbetaling van de hypothecaire lening verhoogd met de kosten van de energiefactuur;
- rekening houdend met de vereisten inzake vertrouwelijkheid en eenvoud van tenuitvoerlegging, de mogelijkheid te onderzoeken om de gezinnen bepaalde historische gegevens over het gezinsverbruik te verstrekken op de energiefactuur, door de documenten in kwestie om te vormen tot een bordtabel van het energieverbruik.

In dezelfde lijn herinneren de Raden eraan dat de CRB in zijn advies dd. 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) de wens uitdrukte dat - om het risico dat de stroom op een ongelegen ogenblik wordt afgesloten te verminderen - in geval van niet-betaling van de facturen en onverminderd het optreden van gerechtelijke instanties, in elk geval een sociale instantie (OCMW, LAC²...) vóór elke afsluiting van de stroomvoorziening tussenkomt.

Toegang tot betaalbare en degelijke woningen gevoelig verbeteren (Aanbeveling II van hoofdstuk 1)

De Raden stellen vast dat in Aanbeveling II gepleit wordt voor meer evenwicht in de ondersteuning van de verschillende woningmarkten en van de verschillende inkomensgroepen.

Met betrekking tot dit punt stippen de Raden aan dat de CRB in zijn advies van 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) deed opmerken dat de REG-bevorderende maatregelen (REG-actieplannen, fiscale aftrekbaarheid, subsidies...) meer de groep van de middeninkomens dan die van de lage inkomens bereiken, omdat deze laatste groep over minder financiële middelen beschikt.

Ze voegen eraan toe dat de CRB er in datzelfde advies net om die reden op aandrang om de REG-actieplannen (bv. via premies, renteloze leningen of via het systeem van derde investeerder) meer af te stemmen op de lagere inkomensgroepen.

Ijveren voor het behoud van de woning en strijden tegen uithuiszettingen (Aanbeveling III van hoofdstuk 1)

De Raden zijn het eens met wat in punt 3.4. van Aanbeveling III wordt gezegd, nl. dat de strijd tegen ongezonde woningen heel belangrijk is en moet gevoerd worden, maar dat dat niet ten koste mag gaan van de mensen die zo'n woning betrekken.

² LAC is de afkorting van Lokale adviescommissie. Deze commissie wordt in elke gemeente samengesteld, op initiatief van de voorzitter van het OCMW.

Aangaande dat punt herinneren de Raden eraan dat de CRB er in zijn advies van 21 december 2005 over de energie-efficiëntie in de woningsector in België (doc. CRB 2005-1391 DEF) op gewezen heeft dat de gezinnen aarzelen om een beroep te doen op de bestaande stimulansen (premies enz.) voor de uitvoering van investeringen teneinde minder energie te verbruiken in de woning die ze betreffen en waarvan ze eigenaar zijn, omdat ze vrezen dat hun kadastraal inkomen hierdoor naar boven zal worden herzien.

Ze herinneren er eveneens aan dat de CRB er in datzelfde advies, met het oog op het wegnemen van deze vrees, voor gepleit heeft om ervoor te zorgen dat de energiebesparende investeringen geen aanleiding geven tot een verhoging van het kadastraal inkomen.

Daarnaast stellen de Raden vast dat er in punt 3.5. van Aanbeveling III voor gepleit wordt om de onroerende voorheffing te herzien en daarbij rekening te houden met de toestand van het goed (met inbegrip van de energieprestatie)

In dit verband herinneren ze aan de ondersteuningsmaatregel voor huurders die de CRB in zijn advies dd. 21 december 2005 over energie-efficiëntie in de woningsector in België (doc. CRB 2005-1391 DEF) voorstelde, nl. de onroerende voorheffing omgekeerd evenredig maken aan de energie-efficiëntie van de woning, zonder de mogelijke weerslag van een dergelijke maatregel op het bedrag van de huur over het hoofd te zien wanneer de woning in kwestie wordt verhuurd.

Hoofdstuk II - Recht op wonen : naar een resultaatsverbintenis

Effectiviteit van het recht op huisvesting in België (punt 2 van hoofdstuk 2)

De Raden stellen vast dat in punt 2 van hoofdstuk 2 vermeld wordt dat het recht op wonen in België sinds 1994 verankerd is in artikel 23 van de Grondwet.

Aangaande dit punt herinneren de Raden eraan dat de CRB er in zijn advies van 17 juli 2007 betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen die werd uitgevoerd door de ULB (CEESE) en de KUL (HIVA) (doc. CRB 2007-821 DEF) de aandacht op vestigde dat artikel 23 van onze grondwet van het "recht op een degelijke woning" een grondwettelijk recht maakt, zonder dat het begrip "degelijke woning" wordt gedefinieerd, en dat het genoemde artikel geen expliciet verband legt tussen dit begrip en het recht op een vanuit energie-oogpunt (energie-efficiëntie en verwarming) kwaliteitsvolle woning dat met dit begrip wordt geïmpliceerd. De energiekwaliteit van de woning (energie-efficiëntie en verwarming) vormt volgens de Raden een integrerend deel van de definitie van "degelijke woning".

Hoofdstuk III - Alternatieve woonvormen: meer dan een huis, een thuis

De Raden wijzen erop dat in punt 2.1 talrijke obstakels worden opgesomd waarmee personen die gedeeld willen wonen, worden geconfronteerd, met name het feit dat de reglementeringen onaanangepast zijn. Dat hoofdstuk beveelt met name aan de alternatieve woonvormen, zoals solidair wonen, in aanmerking te nemen, of ze nu al dan niet worden gedragen door instellingen of organisaties (punt 2.2).

De Raden herinneren eraan dat de Nationale Arbeidsraad in zijn advies nr. 1.795, dat werd uitgebracht in het kader van het voorontwerp van programmawet betreffende fraudebestrijding en dat met name handelde over de controle op het misbruik van fictieve adressen door sociaal verzekerden, de aandacht heeft gevestigd op het verschijnen van die nieuwe manieren van huisvesting, vooral vanwege de weinig gunstige sociaaleconomische context. Hij heeft erop gewezen dat in dat soort van huisvesting nutsvoorzieningen, zoals water, gas en elektriciteit, gemeenschappelijk kunnen worden gebruikt; dat loopt echter geenszins vooruit op de beoordeling van het statuut van alleenstaande van de sociaal verzekerde.

De Raad was dan ook van mening dat de verbruiksdrempelwaarden met die maatschappelijke ontwikkeling rekening moeten houden, zodat de belangen van de betrokken sociaal verzekerden niet worden geschaad.

2e thema: – Toekomstperspectieven van jongeren

Hoofdstuk V - Jongeren in armoede en het deeltijds leren en werken

De Raden merken op dat in het verslag een groot aantal constateringën worden gedaan waarmee ze het volkomen eens zijn en die ze ook hebben geformuleerd in hun adviezen nr. 1.702, CRB 2009-1330 DEF over de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt en nr. 1.770, CRB 2011-0585 DEF over het alternerend leren en werken.

Ze stellen in eerste instantie met tevredenheid vast dat met die adviezen grotendeels rekening werd gehouden in het voorgelegde verslag (punt 4.3.5 en aanbevelingen 2.3.4 en 2.4).

Ze wijzen evenwel op het regeerakkoord dat is tot stand gekomen sedert het tweejaarlijkse verslag 2010-2011 van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, dat in december 2011 werd gepubliceerd. In dat regeerakkoord van december 2011 worden een aantal sociaaleconomische hervormingen voorgesteld, met name op het stuk van werkloosheid (strengere voorwaarden voor toegang tot de beroepsinschakelingstijd en de desbetreffende uitkeringen), die de situatie van sociaal kwetsbare jongeren weleens zouden kunnen verergeren.

De Raden dringen er dan ook op aan dat met die elementen rekening wordt gehouden bij de uitvoering van hun advies nr. 1.770, CRB 2011-0585 DEF, en bij de follow-up van het voornoemde verslag.

1. Obstakels

Met betrekking tot de in het verslag vastgestelde obstakels delen de Raden het standpunt dat het aantal jongeren dat de school vroegtijdig verlaat hoog blijft in België en dat laaggeschoolde jongeren meer moeilijkheden ondervinden om een baan te vinden (punt 1).

Ze delen ook het standpunt dat het alternerend leren en werken een negatief imago heeft, aangezien het wordt beschouwd als de laatste kans voordat de jongere definitief afhaakt (punt 4.3.5), en het standpunt in de punten 4.3.4 en 4.3.5 van het verslag over het gebrek aan doorzichtigheid en uniformiteit van de stelsels van alternerend leren en werken. Zo bestaan er verschillende leerformules met elk hun eigen regels, wat een bron van rechtsonzekerheid en verwarring is, zowel voor de werkgevers als voor de centra en de jongeren.

2. Denksporen voor een oplossing

Voor een antwoord op die constatering hebben de Raden op 25 mei 2011 een gezamenlijk advies uitgebracht over het alternerend leren en werken (advies nr. 1.770, CRB 2011-0585 DEF). Dat advies geeft gevolg aan verbintenis die ze in advies nr. 1.702, CRB 2009-1330 DEF hebben aangegaan om een eenvoudig federaal draagvlak te omschrijven dat een grotere rechtszekerheid en meer transparantie biedt voor het geheel van de stelsels van alternerend leren en werk en om het gebruik ervan door bedrijven, instellingen en sectoren verder te intensifiëren.

Ter uitvoering van die verbintenis hebben de Raden een federale sokkel met minimumvoorwaarden inzake arbeidsrechtelijke en socialezekerheidsmateries voor de verschillende formules van alternerend leren en werken voorgesteld.

Die kwaliteitsvoorwaarden moeten toelaten het alternerend leren en werken op te waarderen, zodat dit soort van opleiding het resultaat is van een positieve keuze van de jongere, wat aansluit bij aanbeveling 1.2 van het verslag.

De Raden zijn het bovendien eens met aanbeveling 2.3.1 van het verslag over het belang van een verbetering van de zichtbaarheid en de promotie van het stelsel. De Raden wijzen in dat verband op de verbintenis die zij in advies nr. 1.770, CRB 2011-0585 DEF hebben aangegaan om het specifieke juridische kader dat zij hebben ontwikkeld, bekend te maken door middel van een doorgedreven informatie- en sensibiliseringscampagne, zowel voor de werkgevers als voor de jongeren en hun ouders.

Ze merken bovendien op dat aanbeveling 2.3.3 erop wijst dat het succes van het alternerend leren en werken mede bepaald wordt door het creëren van werkplekken. In het verslag wordt erop gewezen dat er, ondanks de verbintenissen op alle niveaus om meer werkplekken te creëren, voor bepaalde opleidingen een reëel tekort is.

De Raden herinneren dienaangaande aan de werkzaamheden die thans in de Nationale Arbeidsraad aan de gang zijn met het oog op een optimalisering van de financiële middelen die de sectoren en de ondernemingen rechtstreeks besteden ter financiering van maatregelen ten gunste van bepaalde risicogroepen.

Met betrekking tot de verbetering van het statuut van de jongeren die alternerend leren en werken, merken de Raden op dat aanbeveling nr. 2.3.4 wijst op het belang van een gemeenschappelijke minimumsokkel inzake arbeids- en socialezekerheidsrecht voor de verschillende formules van deeltijds leren en werken. De verbetering van de leefsituatie van de jongeren hangt immers af van de mate waarin ze rechten kunnen opbouwen in de ziekte- en invaliditeitsverzekering en waarin ze na het beëindigen van hun deeltijdse opleiding recht hebben op een wachtuitkering (punt 4.3.5).

Ze herinneren eraan dat ze in hun advies nr. 1.770, CRB 2011-0585 DEF voorstellen de jongeren die verbonden zijn door een leerovereenkomst die voldoet aan bepaalde kwaliteitsvoorwaarden, die zijn beschreven in de definitie van de leerovereenkomst, te onderwerpen aan de sociale zekerheid.

Wat de onderwerping aan de sociale zekerheid betreft, wijzen de Raden erop dat in hun advies nr. 1.770, CRB 2011-0585 DEF een onderscheid wordt gemaakt tussen -19 en +19-jarigen. De -19-jarigen zijn onderworpen aan alle takken van de sociale zekerheid, met inbegrip van de ziekte en invaliditeit, behalve voor de pensioenen en de geneeskundige verzorging. De +19-jarigen zijn onderworpen aan alle takken van de sociale zekerheid.

Verder werden ook maatregelen genomen met betrekking tot het recht op werkloosheidsuitkeringen en betaalde vakantie.

Wat de kinderbijslag betreft, sluit dat advies van de Raden aan bij het tweede element van aanbeveling 2.3.4, nl. dat het huidige inkomensplafond voor de kinderbijslag een bijzonder knelpunt vormt. Wanneer de leervergoedingen van de jongere hoger zijn dan dat plafond, verliest het gezin van die jongere het recht op kinderbijslag; die uitkering is in bepaalde armoedesituaties echter een belangrijke financiële bron. Om tegemoet te komen aan die bezorgdheid hebben de Raden in dat advies voorgesteld dat de inkomensgrens van de leerlingen inzake kinderbijslag, die niet meer werd geheweerd sinds 1997, wordt opgetrokken tot de helft van het gewaarborgd minimuminkomen voor jongeren van 21 jaar.

Met betrekking tot het arbeidsrecht wijzen de Raden op de bijzondere rol van de drie partijen (leerling, werkgever en instelling) en op het feit dat in geval van conflicten de voorrang wordt gegeven aan bemiddeling. Het positieve van die twee elementen is dat een kwaliteitsvolle begeleiding wordt geboden op maat van de jongere die alternerend leert en werkt (aanbeveling 2.1 van het verslag).

De Raden merken nog op dat het verslag 2010-2011 van het Steunpunt tot bestrijding van armoede aanbeveelt de mobiliteitsproblemen te verhelpen van jongeren die zich afwisselend moeten begeven naar de werkplek en het opleidingscentrum zonder dat ze recht hebben op de voorkeursstarieven van scholieren en studenten voor het openbaar vervoer. De tijd en de kosten ervan kunnen de jongere ontmoedigen om voor een bepaalde werkplek te kiezen (aanbeveling 2.4).

De Raden delen dat standpunt. Ze herinneren eraan dat ze in hun advies nr. 1.770, CRB 2011-0585 DEF erop hebben aangedrongen dat bijzondere aandacht wordt besteed aan die problematiek en dat ze zich tijdens hun jaarlijkse werkzaamheden over de woon-werkverplaatsingen zouden buigen over de impact van de toepassing van soortgelijke voorkeurtarieven voor het openbaar vervoer als voor scholieren en studenten. In het kader van hun verdere werkzaamheden hebben de Raden eraan herinnerd dat het belangrijk is dat alle jongeren die alternerend leren en werken het voordelige tarief van de schooltreinkaart kunnen genieten; ze hebben daarbij ook hun voorstel herhaald om in overleg met de NMBS op korte termijn te zoeken naar een geschikte oplossing op maat inzake de tarifiering naargelang van de verschillende situaties die zich kunnen voordoen in het kader van het alternerend leren en werken (advies nr. 1.785, CRB 2011-1440 DEF van 20 december 2011 over de prijs van de treinkaarten vanaf 1 februari 2012). Die werkzaamheden zijn aan de gang.

De Raden dringen er dan ook in het bijzonder op aan dat hun adviezen nr. 1.702, CRB 2009-1330 DEF en nr. 1.770, CRB 2011-0585 DEF snel worden omgezet in regelgevende teksten om het stelsel van alternerend leren en werken in België nieuw leven in te blazen door de rechtszekerheid en de transparantie ervan te verhogen voor alle betrokken actoren.
